

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē ayōdhyākāṇḍē

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturthaḥ sargaḥ ॥

śvō rāmābhiṣēkaṃ niścītya rājñā sumantraṃ prēṣya tēna
samānītaṃ śrīrāmaṃ prati kiñcidāvaśyakaṃ nivēdya tasya
svagrḥē prasthāpanaṃ śrīrāmēṇa kausalyābhavanaṃ gatvā
mātaraṃ prati svābhiṣēkavṛttasya sūcanaṃ māturāśīṣaṃ
prāpya lakṣmaṇēna saha prēmapūrvakaṃ vārtālāpaṃ kṛtvā
svakīyē bhavanē tasya gamanam

gatēṣvatha nṛpō bhūyaḥ
paurēṣu saha mantribhiḥ |
mantrayitvā tataścakrē
niścayajñāḥ sa niścayam ॥ 2.4.1 ॥

śva ēva puṣyō bhavitā
śvō'bhiṣēcyastu mē sutaḥ |
rāmō rājīvapatrākṣō
yuvarāja iti prabhuḥ ॥ 2.4.2 ॥

athāntargṛhamāviśya
rājā daśarathastadā |
sūtamāmantrayāmāsa
rāmaṃ punarihānaya ॥ 2.4.3 ॥

pratigṛhya tu tadvākyam
 sūtaḥ punarupāyayau |
 rāmasya bhavanaṃ śīghram
 rāmamānayituṃ punaḥ || 2.4.4 ||

dvāḥsthairāvēditaṃ tasya
 rāmāyāgamaṃ punaḥ |
 śrutvaiva cāpi rāmastaṃ
 prāptaṃ śaṅkānvitō'bhavat || 2.4.5 ||

pravēśya cainaṃ tvaritō
 rāmō vacanamabravīt |
 yadāgamanakṛtyaṃ tē
 bhūyastadbrūhyaśēṣataḥ || 2.4.6 ||

tamuvāca tataḥ sūtō
 rājā tvāṃ draṣṭumicchati |
 śrutvā pramāṇaṃ tatra tvāṃ
 gamanāyētarāya vā || 2.4.7 ||

iti sūtavacaḥ śrutvā
 rāmō'pi tvarayānvitaḥ |
 prayayau rājabhavanaṃ
 punadraṣṭuṃ narēśvaram || 2.4.8 ||

taṃ śrutvā samanuprāptaṃ
 rāmaṃ daśarathō nṛpaḥ |
 pravēśayāmāsa gṛhaṃ
 vivakṣuḥ priyamuttamam || 2.4.9 ||

praviśannēva ca śrīmān
 rāghavō bhavanam pituḥ |
 dadarśa pitaram dūrāt
 praṇipatyā kṛtāñjaliḥ || 2.4.10 ||

praṇamantaṃ tamutthāpya
 sampariṣvajya bhūmipaḥ |
 pradiśya cāsanaṃ cāsmāi
 rāmaṃ ca punarabravīt || 2.4.11 ||

rāma vṛddhō'smi dīrghāyu -
 rbhuktā bhōgā yathēpsitāḥ |
 annavadbhiḥ kratuśatai -
 ryathēṣṭaṃ bhūridakṣiṇaiḥ || 2.4.12 ||

jātamiṣṭamapatyaṃ mē
 tvamadyānupamaṃ bhuvi |
 dattamiṣṭamadhītaṃ ca
 mayā puruṣasattama || 2.4.13 ||

anubhūtāni cēṣṭāni
 mayā vīra sukhānyapi |
 dēvarṣipitṛviprāṇā -
 maṇṇō'smi tathā'tmanaḥ || 2.4.14 ||

na kiñcinmama kartavyaṃ
 tavānyatrābhiṣēcanāt |
 atō yattvāmahaṃ brūyāṃ
 tanmē tvaṃ kartumarhasi || 2.4.15 ||

adya prakṛtayāḥ sarvā -
 stvāmicchanti narādhipam |
 atastvāṃ yuvarājāna -
 mabhiṣēkṣyāmi putraka || 2.4.16 ||

api cādyāśubhān rāma
 svapnān paśyāmi rāghava |
 sanirghātā divōlkāśca
 patanti hi mahāsvanāḥ || 2.4.17 ||

avaṣṭabdham ca mē rāma
 nakṣatram dāruṇagrahaiḥ |
 āvēdayanti daivajñāḥ
 sūryāṅgāraakarāhubhiḥ || 2.4.18 ||

prāyēṇa ca nimittānā -
 mīdṛśānāṃ samudbhavē |
 rājā hi mṛtyumāpnōti
 ghōrāṃ cāpadamṛcchati || 2.4.19 ||

tad yāvadēva mē cētō
 na vimuhyati rāghava |
 tāvadēvābhiṣiñcasva
 calā hi prāṇināṃ matiḥ || 2.4.20 ||

adya candrō'bhyupagamat
 puśyāt pūrvam punarvasum |
 śvaḥ puśyayōgam niyataṃ
 vakṣyantē daivacintakāḥ || 2.4.21 ||

tatra puṣyē'bhiṣiñcasva
 manastvarayatīva mām |
 śvastvāhamabhiṣēkṣyāmi
 yauvarājyē parantapa || 2.4.22 ||

tasmāt tvayādyaprabhṛti
 niśēyaṃ niyatātmanā |
 saha vadhvōpavastavyā
 darbhaprastaraśāyinā || 2.4.23 ||

suhṛdaścāpramattāstvāṃ
 rakṣantvadya samantataḥ |
 bhavanti bahuviḥnāni
 kāryāṅyēvaṃvidhāni hi || 2.4.24 ||

viprōṣitaśca bharatō
 yāvadēva purāditaḥ |
 tāvadēvābhiṣēkastē
 prāptakālō matō mama || 2.4.25 ||

kāmaṃ khalu satāṃ vṛttē
 bhrātā tē bharataḥ sthitaḥ |
 jyēṣṭhānuvartī dharmātmā
 sānukrōśō jitēndriyaḥ || 2.4.26 ||

kiṃ nu cittaṃ manuṣyāṅā -
 manityamiti mē matam |
 satāṃ ca dharmanityānāṃ
 kṛtaśōbhi ca rāghava || 2.4.27 ||

ityuktaḥ sō'bhyanujñātaḥ

śvōbhāvinyabhiṣēcanē |

vrajēti rāmaḥ pitara -

mabhivādyābhyayād gṛham || 2.4.28 ||

praviśya cātmanō vēśma

rājñā'diṣṭē'bhiṣēcanē |

tatkṣaṇādēva niṣkramya

māturantaḥpuraṃ yayau || 2.4.29 ||

tatra tām pravaṇāmēva

mātaraṃ kṣaumavāsinīm |

vāgyatām dēvatāgārē

dadarsāyācatīm śriyam || 2.4.30 ||

prāgēva cāgatā tatra

sumitrā lakṣmaṇastathā |

sītā cānayitā śrutvā

priyaṃ rāmābhiṣēcanam || 2.4.31 ||

tasmin kālē'pi kausalyā

tasthāvāmīlitēkṣaṇā |

sumitrayānvāsyamānā

sītayā lakṣmaṇēna ca || 2.4.32 ||

śrutvā puṣyē ca putrasya

yauvarājyē'bhiṣēcanam |

prāṇāyāmēna puruṣaṃ

dhyāyamānā janārdanam || 2.4.33 ||

tathā sanīyamāmēva
 sō'bhigamyābhivādyā ca |
 uvāca vacanaṃ rāmō
 harṣayaṃstāmidam varam || 2.4.34 ||

amba pitrā niyuktō'smi
 prajāpālanakarmani |
 bhavitā śvō'bhiṣēkō mē
 yathā mē śāsanam pituḥ || 2.4.35 ||

sītayāpyupavastavyā
 rajanīyam mayā saha |
 ēvamuktamupādhyāyaiḥ
 sa hi māmuktavān pitā || 2.4.36 ||

yāni yānyatra yōgyāni
 śvōbhāvinyabhiṣēcanē |
 tāni mē maṅgalānyadya
 vaidēhyāścaiva kāraya || 2.4.37 ||

ētacchrutvā tu kausalyā
 cirakālābhikāṅkṣitam |
 harṣabāṣpākulaṃ vākya -
 midam rāmamabhāṣata || 2.4.38 ||

vatsa rāma ciraṃ jīva
 hatāstē paripanthinaḥ |
 jñātīn mē tvam śriyā yuktaḥ
 sumitrāyāśca nandaya || 2.4.39 ||

kalyāṇē bata nakṣatrē
 mayā jātō'si putraka |
 yēna tvayā daśarathō
 guṇairārādhitāḥ pitā || 2.4.40 ||

amōghaṃ bata mē kṣāntaṃ
 puruṣē puṣkarēkṣaṇē |
 yēyamikṣvākurājaśrīḥ
 putra tvāṃ saṃśrayiṣyati || 2.4.41 ||

ityēvamuktō mātrā tu
 rāmō bhrātaramabravīt |
 prāñjaliṃ prahvamāsīna -
 mabhivikṣya smayanniva || 2.4.42 ||

lakṣmaṇēmāṃ mayā sārdhaṃ
 praśādhi tvāṃ vasundharām |
 dvitīyaṃ mē'ntarātmānaṃ
 tvāmiyaṃ śrīrupasthitā || 2.4.43 ||

saumitrē bhukṣva bhōgāṃstva -
 miṣṭān rājyaphalāni ca |
 jīvitaṃ cāpi rājyaṃ ca
 tvadarthamabhikāmayē || 2.4.44 ||

ityuktvā lakṣmaṇaṃ rāmō mātarāvabhivādya ca |
 abhyanujñāpya sītāṃ ca yayau svaṃ ca nivēśanam || 2.4.45 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvye
 ayōdhyākāṇḍē caturthaḥ sargaḥ ||